

Kapasite

İşletmelerin mal veya hizmetleri üretebilme yetenek ve imkanlarının belli bir ölçü ile ifade edilmesine işletme kapasitesi denir.

Örneğin makineler günlük 22 saat çalışıyorsa 22 saatlik kapasite vardır. Kapasite ölçüsü olarak çoğunlukla üretim kullanılır ve belirli bir süre içindeki üretim miktarı olarak verilir.

Kapasite Çeşitleri

Maksimum (Teorik) Kapasite: Bu, kapasite

Normal (Pratik) Kapasite:

Pratik bir kavram olan kapasite, salt kurulu tesisi değil normal duraklamalar, tatiller, tamirler, vardiya değişiklikleri gibi tesisin teknik özelliklerini içeren ulaşılabilen üretim miktarını ifade eder. Normal kapasitenin, maksimum kapasitenin yaklaşık olarak %75-%80'i civarında olabileceği ileri sürülmektedir.

Optimum (En Uygun) Kapasite: Birim başına sabit ve değişken giderler toplamının minimum olduğu kapasitedir.

Fiili Kapasite: İşletmenin belli bir dönemde gerçekleşen kapasitesidir. Normal kapasite, her zaman için ulaşılabılır üretim miktarını verir ancak işletmenin normal kapasitede çalışmasını gerektirmeyen veya normal kapasiteyi aşmasını gerektiren durumlar söz konusu olabilir. Bu tarz durumlarda gerçekleşen kapasiteye fiili kapasite denir.

Atıl (Boş) Kapasite: Fiili kapasite, normal kapasitenin altında ise aradaki fark atıl kapasiteyi ifade eder. Atıl veya kullanılmayan kapasiteye boş kapasite veya aylak kapasite denilebilmektedir.

Kapasite kullanım oranı, çalışma oranı ya da işteğal oranı; fiili kapasitenin normal kapasiteye oranıdır. Bu oran bize normal kapasitenin ne kadarının kullanıldığını yüzde cinsinden gösterir.

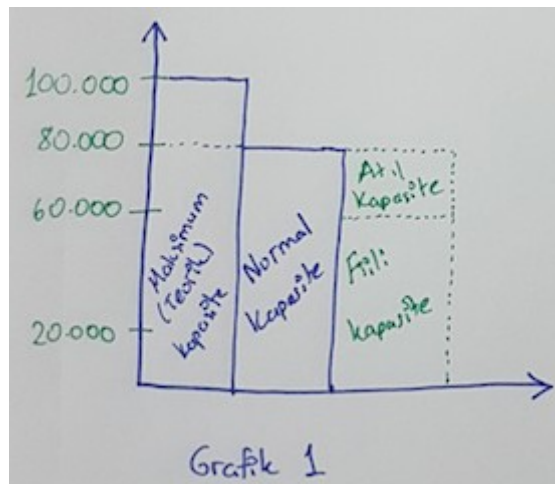
Kapasite kullanım oranı = $\%(\text{Fiili Kapasite} / \text{Normal Kapasite})$

Kapasite kullanım oranının %100'ü geçmesi hali çok seyrek de olsa söz konusu olabilir.

Örnek: Takım elbise üreten bir konfeksiyon işletmesinin yıllık maksimum kapasitesi 100.000 takım elbisedir. Normal kapasitesi 80.000 takım elbisedir. Bu işletme 2018 yılı sonunda fiilen 60.000 takım elbise üretmiştir. Bu işletmenin kapasite kullanım oranı nedir?

$$\text{KKO} = 100 * (60 / 80)$$

$$\text{Atıl Kapasite} = \text{Normal kapasite} - \text{Fiili Kapasite} = 80.000 - 60.000 = 20.000$$

KOBİ

KOBİ = Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme

Bu sınıflandırmayı yaparken genellikle çalışan sayısı kullanılmaktadır. İşletmelerin çalışan sayısı 250'den az ve yıllık satış hasılatı 25 milyon ₺'ni geçmeyen işletmeler KOBİ olarak sınıflandırılmaktadır. KOBİ'ler çalışan sayısına göre 3 gruba ayrılmaktadır. (Sınavda çıkabilir **)

1-) Mikro Ölçekli İşletmeler: 1-9 arası çalışanı olan işletmelerdir.

2-) Küçük Ölçekli İşletmeler: 10-39 arası çalışanı olan işletmelerdir.

3-) Orta Ölçekli İşletmeler: 50-249 arası çalışanı olan işletmelerdir.

Kuruluş Yeri Seçimi

İşletmeler kuruluş yeri bakımından ham maddeye dönük, pazara dönük olabileceği gibi ham madde ve pazara yakın olması pek fark etmeyen türden de olabilir. Buna örnek olarak demir çelik, kömür işletmeleri birinci gruba girerken, deterjan ve rafineri üreten işletmeler ikinci gruba girer. Pamuklu dokuma, tekstil fabrikaları da üçüncü gruba örnek verilebilir.

Kuruluş Yeri Seçimini Etkileyen Faktörler

1-) **Pazara Yakınlık:** Genellikle hizmet işletmelerinde bu faktör etkilidir. Çabuk bozulan mal üreten işletmeler, petrol rafinerileri, turizm işletmeleri vb. işletmeler için bu faktör önemlidir.

2-) **Ham Madde, Enerji, İklim ve Su:**

3-) **İş Gücüne Yakın Olmak:** Özellikle kalifiye iş gücüne ihtiyaç duyan işletmeler için bu faktör önemlidir.

4-) **Taşıma/Ulaşım:** Limanlar, demiryolu, karayolu yakınlıkları önemlidir.

5-) **Devletin Teşvik ve Sınırlamaları:**

6-) **Diğer Faktörler:** Kültürel ve sosyal şartlar, politik etkiler...

Kuruluş Yeri Seçimi Yöntemleri

1. Karşılaştırmalı Yöntemler
 1. Faktör karşılaştırma
 2. Maliyetleri karşılaştırma
 3. Kârlılıkları karşılaştırma
2. Ulaştırma Modeli
3. Doğrusal Programlama Modeli
4. Karma Tam Sayılı Programlama Modeli

Yatırım Projesi Hazırlama Aşamaları

1. Yatırım fikrinin ortaya çıkması ve olgunlaşması
2. Ekonomik, teknik ve finansal araştırmaların yapılması
3. Ön proje (Yapılabilirlik çalışması)
4. Değerlendirmeler ve bunların olumlu sonuca ulaşması halinde yatırım kararının verilmesi
5. Kesin proje hazırlıklarının başlaması
6. Kesin projenin uygulama dönemi
7. Deneme üretimi ve üretime başlama

Organize Sanayi B6lgeleri ve Sanayi Siteleri

Organize sanayi b6lgeleri, kapsamlı bir plan gereğince parsellenip, yol, su, elektrik, kanalizasyon gibi altyapı çalışma tesislerine sahip kılınmış arazi parçalarının beraberce yararlanabilecekleri her t6rl6 hizmetle birlikte m6teşebbislerin yararlarına sunulduğu organizasyonlardır.

Organize sanayi b6lgelerinin k66k 6lekli tipleri olan sanayi siteleri, kente daha yakın yerlerde kurulan, daha çok KOBİ barındırmak için hazırlanan site tipi binalardır.